

FENNTARTHATÓSÁGI TÉMAHÉT 2023.

Háttéranyag

Energiatakarékosság, környezettudatos tervezés 2023.

I. Bevezető gondolatok

Az éghajlatváltozás megelőzése és enyhítése immár megkerülhetetlen feladatot jelent az Unió számára is, ezért az uniós vezetők vállalták, hogy 2020-ig 20%-kal, 2030-ig pedig 32,5%-kal csökkentik az Unió energiafogyasztását. E célok elérésének egyik legfontosabb eszköze a termékek energiahatékonyságának növelése. A hatékonyabb működésre tervezett termékek hozzájárulhatnak az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentéséhez, és jelentős pénzügyi megtakarítást eredményezhetnek a vállalkozások és a háztartások szintjén.

A környezettudatos tervezés célja, hogy ne lehessen az EU piacán forgalomba hozni olyan termékeket, amelyek nem teljesítik az uniós szintű határértékeket. Az energiacímkék a termékek energiahatékonyágáról és más jellemzőiről nyújtanak egyértelmű és közérthető információkat a vásárlóknak. Energiahatékony termékek használatával a fogyasztók kímélhetik pénztárcájukat, hiszen csökken az energiaszámlájuk, egyszersmind hozzájárulhatnak az üvegházhatású gázok csökkentéséhez EU-szerte.

1. ábra: az uniós háztartások energiafogyasztása

Forrás: [Eurostat](#), 2017

FENNTARTHATÓSÁGI TÉMAHÉT 2023.

II. Főbb fogalmak

1. Környezettudatos tervezés

Az energiacímkéről és a környezettudatos tervezésről szóló uniós jogszabályok hozzájárulnak az EU-piacon forgalmazott termékek energiahatékonyságának javításához.

A **környezettudatos tervezésre** vonatkozó jogszabályok energiahatékonysági és környezetvédelmi minimumkövetelményeket határoznak meg a háztartási és ipari készülékek tekintetében.

A környezettudatos tervezés a környezetvédelmi szempontok integrálása a termékek tervezésébe. A cél a termék környezetvédelmi teljesítményének javítása annak teljes életciklusa során. A környezettudatos tervezésre vonatkozó jogszabályok a terméktervezésre vonatkozó energiahatékonysági és egyéb követelmények meghatározásával törekednek a környezeti teljesítmény javítására. Azok a termékek, amelyek nem felelnek meg ezeknek a követelményeknek, nem értékesíthetők az Unióban, így a legrosszabbul teljesítő termékek eltűnnek a piacról.

2. Uniós energiacímkék

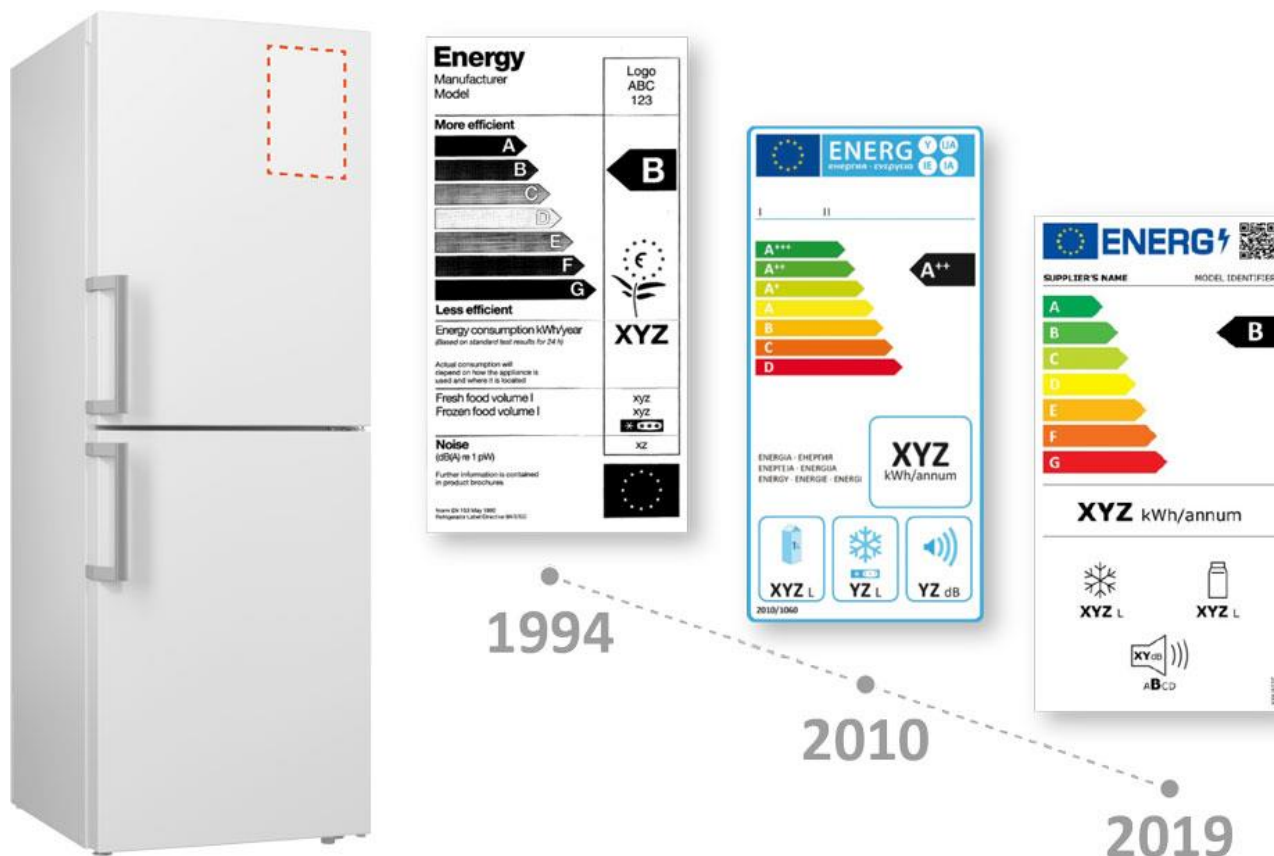
Az **uniós energiacímkék** megmutatják, hogy az egyes készülékek energiafogyasztásuk szerint hol helyezkednek el az A-tól G-ig terjedő skálán. Ezenkívül becslést adnak az egyes termékek éves energiafogyasztásáról, és az energiahatékonysági osztályok szerint rangsorolják a hasonló termékeket. A fogyasztók ennek köszönhetően tájékozott döntéseket hozhatnak.

Az uniós energiacímkék tájékoztatást nyújtanak a fogyasztóknak a termékek energiafogyasztásáról és környezeti teljesítményéről, így segítik őket a megalapozott döntéshozatalban.

Az EU először 1994-ben vezette be az A-tól (leghatékonyabb) G-ig (legkevésbé hatékony) terjedő energiacímkéket bizonyos háztartási gépekre, majd 2004-ben a címkék használati körét kibővítette. A fogyasztók azóta is elsősorban az uniós energiacímkék alapján tájékozódnak egy-egy termék energiahatékonyságáról. A címkék emellett arra ösztönzik a gyártókat, hogy energiatakarékosabb technológiák alkalmazásával felgyorsítsák az innovációt.

FENNTARTHATÓSÁGI TÉMAHÉT 2023.

2. ábra: A hűtőszekrényekre vonatkozó uniós energiacímke változásai

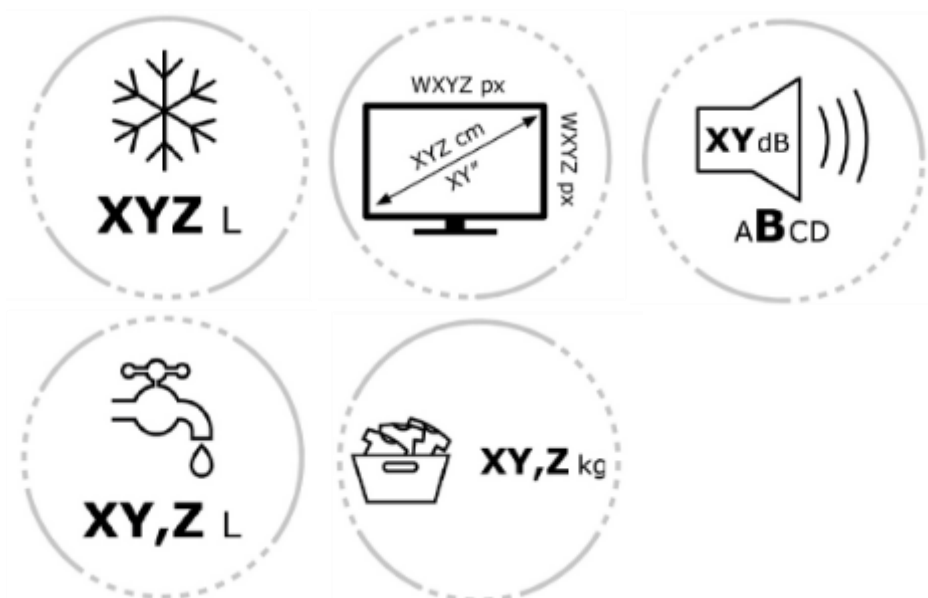
III. Az energiafogyasztáson túl

Az energiafogyasztáson kívül a címkék a termék más jellemzőiről is tájékoztatást nyújtanak.

A környezettudatos tervezési és energiafogyasztási címkézési követelmények elsősorban az energiahatékonyságra összpontosítanak, de egyéb jellemzőket is lefedhetnek. A jogszabály például határértékeket állapít meg a mosógépek vízfogyasztására vonatkozóan, követelményeket ír elő a világítás-technikai termékek és a porszívók tartósságára nézve, valamint tájékoztatást ad a porszívók, a keringetőszivattyúk és a képkötő berendezések szétszereléséről és újrahaznosításáról. Számos termékcímke tartalmaz olyan piktogramokat, amelyek tájékoztatást adnak a termékek jellemzőiről, teljesítményéről és környezeti hatásairól, például a vízfogyasztásról vagy a zajkibocsátásról.

FENNTARTHATÓSÁGI TÉMAHÉT 2023.

3. ábra: Az energiacímkék jellemzőkről, teljesítményről és környezeti hatásról tájékoztató piktogramjai

IV. Környezettudatos tervezés és energiafogyasztás hatálya alá tartozó termékek

A környezettudatos tervezésre és az energiafogyasztási címkézésre vonatkozó szabályok 14 termékcsoporthat fednek le, míg 11 másik termékcsoporthat csak környezettudatos tervezési követelmények vonatkoznak (lásd: 4. ábra). Az elektromos és elektronikai termékek kikapcsolt és készenléti üzemi módbeli villamosenergia-fogyasztását horizontális intézkedések szabályozzák.

A környezettudatos tervezés és az energiacímke-rendszer kiegészítik egymást. Mindkettő a következő szakpolitikai célkitűzések teljesítésére törekszik:

- a termékek energiahatékonyságának és a környezet védelmének fokozása;
- az energiával kapcsolatos termékek szabad mozgásának előmozdítása az Unión belül;
- a fogyasztók ellátása olyan információkkal, amelyek alapján hatékonyabb termékeket vásárolhatnak.

FENNTARTHATÓSÁGI TÉMAHÉT 2023.

4. ábra A környezettudatos tervezés és az energiafogyasztási címkézés hatálya alá tartozó termékek

A környezettudatos tervezési és a címkézési követelmények hatálya alá tartozó 14 termék-csoport:

- mosogatógépek
- mosógépek
- szárítógépek
- hűtőszekrények
- professzionális és kereskedelmi hűtés
- lámpák
- elektronikus képernyők
- háztartási főzőberendezések
- fűtőberendezések
- vízmelegítő berendezések
- egyedi helyiségfűtő berendezések
- szilárd tüzelésű kazánok
- légkondicionáló berendezések
- háztartási szellőztető berendezések

Csak a környezettudatos tervezési követelmények hatálya alá tartozó 11 termékcsoporthoz:

- egyszerű set-top boxok
- külső tápegységek
- villanymotorok
- keringetőszivattyúk
- ipari ventilátorok
- vízszivattyúk
- transzformátorok
- hegesztőberendezések
- légfűtő eszközök
- számítógépek és szerverek
- online adattárolási termékek

FENNTARTHATÓSÁGI TÉMAHÉT 2023.

V. Az energiacímkék új generációja

Egy uniós felmérés szerint (429. sz. Eurobarométer tematikus felmérés (2019)) a fogyasztók 93%-a ismeri az energiacímkéket, és 79%-a figyelembe is veszi őket vásárláskor.

A gyártóknak sokat jelent, ha termékeik magasabb besorolást kapnak, mint versenytársaik. Valószínű tehát, hogy az alsóbb energiacategóriájú berendezések gyártói törekednek termékeik energiahatékonyságának javítására, hogy jobb minősítést érjenek el. A 2006-ban értékesített hűtő- és mosógépeknek például nagyjából kétharmada „A” osztályú volt, míg 2017-ben az értékesített hűtő- és mosógépek több mint 90 %-a A+, A++ vagy A+++ címkével volt ellátva.

Erre reagált az uniós szabályozás azzal, hogy visszatért az egyszerűbb, A-tól G-ig terjedő skálához, mivel egyre több az energiahatékony termék, és a fogyasztók a jelenlegi A++ és az A+++ kategóriák között nehezebben tudnak kiigazodni. Például egy A+++ besorolású termék ezentúl a B kategóriába fog tartozni anélkül, hogy energiafogyasztása változna. Első körben egyetlen termék sem kap A besorolást, hogy legyen mozgásterünk, ha a jövőben még energiatakarékosabb berendezések jelennének meg.

A fogyasztók így könnyebben ki tudják majd választani a legenergiatakarékosabb termékeket. Az energiacímkézés a gyártókat is arra ösztönzi, hogy energiatakarékosabb, innovatívabb technológiákat fejlesszenek ki.

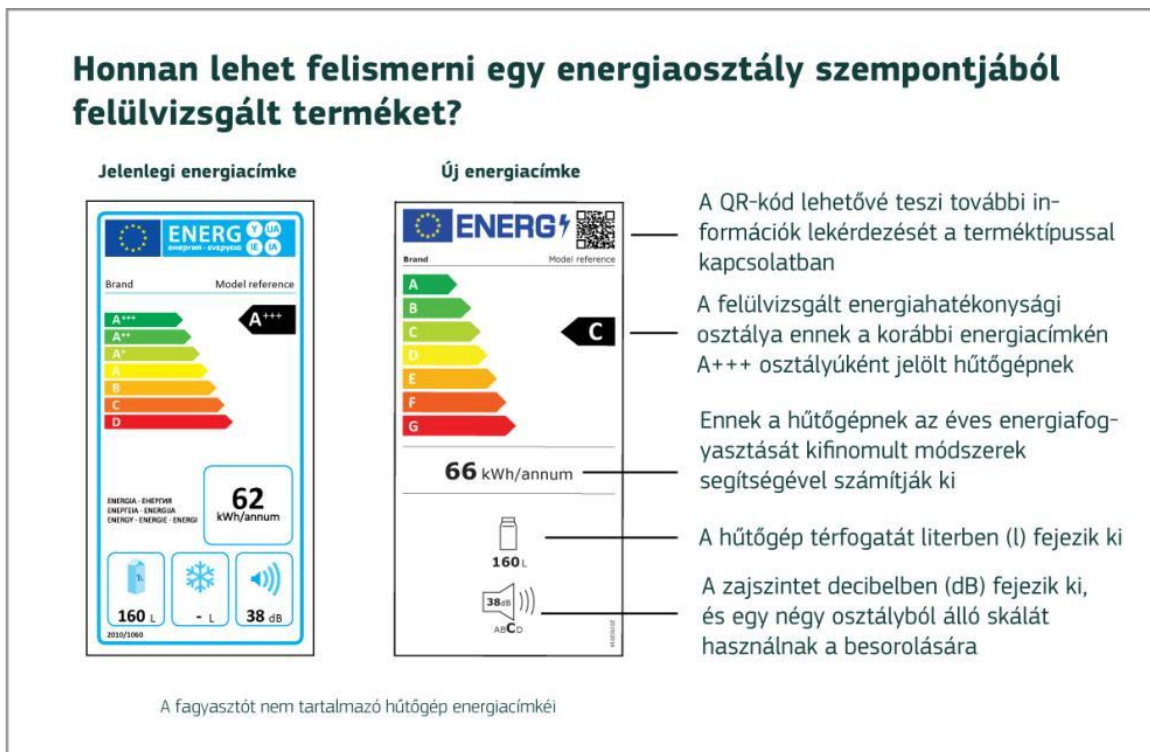
Konkréten mindez azt jelenti, hogy 2021-ben öt termékcsoporthat besorolása változott. Ezek:

- hűtőszekrények és fagyasztók;
- mosogatógépek;
- mosógépek;
- televíziók;
- lámpák.

Az új szabályozás a hűtőszekrényekre, fagyasztókra, mosogatógépekre, mosógépekre és televíziókra 2021. március 1-jétől, míg a lámpákra 2021. szeptember 1-jétől vonatkozik. A következő években más termékcsoporthat címkézése is módosul.

FENNTARTHATÓSÁGI TÉMAHÉT 2023.

5. ábra: Új energiacímkék egy fagyasztót nem tartalmazó hűtőgép esetében

VI. Magyarországon mit ellenőriz a fogyasztóvédelmi hatóság

Energiahatékonyság

Magyarország Nemzeti Energia- és Klímatervével összhangban különös figyelmet kell fordítani az energiatakarékosságra és az energiafelhasználás hatékonyságának növelésére. Ennek egyik megvalósulási formája a villamos háztartási készülékek készenléti állapotban felvett teljesítményének meghatározott érték alá történő csökkentése. Az ezzel kapcsolatos előírásokat az Európai Bizottság környezettudatos tervezési követelményeket előíró végrehajtási rendeletei és az azokhoz tartozó keretjogszabály határozzák meg. Mivel a Föld globális felmelegedését minden körülmények között lassítani kell, ezért egyre nagyobb jelentősége van azoknak az ellenőrzéseknek, amelyeknek célja az energiafelhasználás csökkentése.

A fogyasztóvédelmi hatóság minden évben ellenőrzi a villamos termékek készenléti állapotban történt teljesítményfelvételét. Ezeknek az ellenőrzéseknek a célja annak megállapítása, hogy az Európai Bizottság 1275/2008/EK rendeletében meghatározott időpontoktól kezdődően a forgalomba hozott, készenléti üzemmóddal rendelkező villamos termékek megfelel-e a vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

FENNTARTHATÓSÁGI TÉMAHÉT 2023.

Energiacímkék

Az energiahatékonysági címkézés rendszerének célja egyrészt annak biztosítása, hogy a fogyasztók pontos összehasonlító információkhoz jussanak a háztartási készülékek műszaki jellemzőiről, ezzel segítve az igényeknek megfelelő berendezés kiválasztását, másrészt, hogy ösztönözze a gyártókat a készülékek energiahatékonyságának további javítására, és felgyorsítsa az energiahatékony technológiákra történő piaci átállást.

2021-hez hasonlóan 2022-ben is az új címkézéssel érintett nagyháztartási gépek (hűtőkészülékek, mosógépek, mosó-szárítógépek, mosogatógépek) és elektronikus kijelzők (televíziók, monitorok) körében kerültek lefolytatásra azok az ellenőrzések, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a fogyasztók valóban megkapják az adott termékkörre már kidolgozott, energiahatékonysággal kapcsolatos tájékoztatásokat.

Kvíz gyerekeknek:

<https://ec.europa.eu/clima/sites/quiz/index.html>

Kvíz felnőtteknek/nagyobbaknak:

<https://ec.europa.eu/clima/sites/quiz/index.html>

Videó a témában:

<https://m.facebook.com/applia.hu/videos/applia-suli-mos%C3%B3-sz%C3%A1r%C3%ADt%C3%B3-g%C3%A9pek-2021sziasztok-appli%C3%A1sok-k%C3%A9sz-en-%C3%A1ltok-egy-dupla-s/299812768419947/>